

Nr 492

Av herr **Carlstein** och fru **Hörnlund**, *angående lokaliseringspolitiska åtgärder avseende södra delen av Älvsborgs län.*

De sysselsättningspolitiska frågorna dominerar i hög grad årets statsverksproposition. Det kan konstateras att budgeten innehåller förslag om betydande förstärkningar till arbetsmarknads- och lokaliseringsåtgärder. De uppräknningar som sker bör öka samhällets möjligheter att i betydande utsträckning ta hand om den friställda arbetskraften. Förslaget om konstant stöd till äldre friställd arbetskraft och den aviserade propositionen om förändrade beräkningsgrunder beträffande ATP för dem som friställts är av stor vikt för befolkningen i hela landet. I bygder med stark koncentration av textil- och konfektionsindustri är det av mycket stor betydelse att dessa frågor kan lösas eftersom en betydande del av de friställda kan hänföras till den äldre svårplacerade arbetskraften.

Textil- och konfektionsindustrins läge inger bekymmer, vilket bland annat tagit sig uttryck i att denna fråga behandlats i riksdagen vid ett flertal tillfällen under de senaste åren. Frågan om textil- och konfektionsindustrins fortsatta utveckling är av utomordentlig betydelse i södra delen av Älvsborgs län på grund av den starka koncentrationen av denna industrigren till dessa bygder. Inte mindre än 25,7 % av de sysselsatta inom näringen finns i Älvsborgs län. Ensidigheten i näringslivet inom området kännetecknas också av att 45,3 % av de industrisysselsatta i Älvsborgs län har sin anställning inom textil- och konfektionsindustrin. Under en följd av år har från ansvarigt politiskt och fackligt håll framhållits de risker det innebär att ett så befolkningsrikt område som boråsregionen är så gott som helt beroende av en industrigren som kännetecknas av stor konjunkturkänslighet och som visat starka tendenser till avmattning under tid efter annan. Det inrymmer många problem och osäkerhet att planera för en god utveckling i detta område när det samtidigt står klart att den huvudsakliga näringen med flera tiotusentals anställda befinner sig i ett besvärligt och svåranalyserbart läge.

De lokaliseringspolitiska medel, som satts in under de senaste åren, har tillfört eller kommer att tillföra regionen ett beräknat sysselsättningstillskott på ca tusentalet nya arbetstillfällen. Det är av utomordentligt stor betydelse att en fortsatt nylokalisering av annan företagsamhet kommer till stånd i syfte att öka differentieringen av näringslivet. På längre sikt måste regionen tillförsäkras ett betydligt mer differentierat näringsliv om inte den negativa befolkningsutvecklingen skall fortsätta i accelererad takt.

Ansträngningarna att tillföra regionen annan industri måste därför fortsätta. Även om man har målsättningen klar, nämligen att differentiera näringslivet, kommer textil- och konfektionsindustrin att utgöra en betydande del av de arbetsmöjligheter som erbjuds regionens innevånare. Det är därför nödvändigt att klarlägga textil- och konfektionsindustrins fortsatta utveckling.

En av de faktorer som är påtagliga när det gäller denna industrigren är den ökade konkurrensen utifrån. När det gäller importen från lågprisländerna har alla socialt utvecklade länder någon form av importreglering. Vår handelspolitik intager i detta avseende en särställning. Detta har medfört en våldsam ökning av importen av textilvaror till Sverige från exempelvis Korea, Hongkong, Jugoslavien och Portugal. Utvecklingsländernas pris-konkurrens baseras oftast på extremt låga löner. Länder med statsreglerad handel har ofta en prissättning som icke baseras på företagsekonomiska grunder utan regleras av valutapolitiska hänsyn. Möjligheterna att genom rationaliseringsåtgärder komma till rätta med den konkurrens, som nu förekommer, är uteslutna. Den svenska textil- och konfektionsindustrin torde redan nu vara högrationaliserad. De svenska varornas prissättning har genom utlandskonkurrensen pressats hårt. Sålunda ligger beklädnads-kostnadsindex 25 % lägre än totalindex för levnadskostnaderna. Löneutvecklingen för branschens anställda kan heller knappast sägas vara tillfredsställande i förhållande till andra industribranscher. Trots detta åberopas det svenska löneläget som en av orsakerna till den alltmer påtagliga etableringen av svenska textilföretag utomlands. Företagen har på detta sätt själva medverkat till en utveckling mot en allt hårdare utlandskonkurrens. Den fortsatta utvecklingen påverkas sålunda i hög grad av den egna konkurrensen genom etableringen utomlands. Den strida strömmen av jugoslaviska kostymer sker med benägen medverkan av svenska industrier. Det försprång svenska konfektionärer tidigare haft genom en för svenska marknaden anpassad produktion med hänsyn till snitt, passform och kvalitet föreligger inte längre. De importerade konfektionsvarorna, som tidigare kännetecknades av mindre god passform, sämre kvalitet etc., har genom benägen hjälp från svenska fackmän hämtat in försprånget och kan nu på allvar konkurrera. Genom dessa åtgärder har avsättningen för svenska konfektionsvaror allvarligt försämrats.

Filialverksamheten i exempelvis Portugal utgör också en besvärande konkurrens genom utnyttjandet av den extremt lågavlönade arbetskraft som finns att tillgå i detta land. En ström av varor, tillverkade i Portugal, införes sedan till den svenska marknaden. I icke obetydlig utsträckning torde dessa varor också märkas på sådant sätt att de ger intryck av att vara tillverkade i Sverige. Liknande problem föreligger med den omfattande import av råväv från Kina som förekommer och som sedan vidarearbetas i

hemmaindustrier och saluföres som svensk vara. Under senare tid tycks ett särskilt intresse från svenska textilföretagares sida ha visats för Indien. Troligen kommer indiska textilier att i ökad omfattning tillföras den svenska marknaden. Även här kan man befara att det rör sig om halvfabrikat som sedan bearbetas och saluföres som svenska produkter. Åtgärder för att komma till rätta med detta problem måste vidtagas. Importen ökar också genom att svenska konfektionärer i huvudsak använder sig av importerade tyger i sin konfektion.

Riktigheten i att svenska företag erhåller lokaliseringstöd för etablering på sysselsättningsvaga orter i vårt land samtidigt som man öppnar filialverksamhet i utlandet torde också kunna diskuteras och bör uppmärksammas i högre grad än vad hittills varit fallet.

En annan fråga som är av betydelse är beredskapssynpunkten. Självförsörjningsgraden på textil- och konfektionsprodukter har kraftigt minskat. Genom nedläggningen av Aktiebolaget Svenskt konstsilke i Borås kommer t. ex. den inhemska tillverkningen av cord och rayon att kraftigt begränsas så att vi i fortsättningen i stor utsträckning torde vara hänvisade till import på detta område. Likaledes har självförsörjningsgraden när det gäller textilindustrin och speciellt tillverkningen av yllevävnader så allvarligt försämrats att vi numera knappast kan klara försörjningen vid ett avspärrningsläge.

Frågan om principerna för den militära upphandlingen kommer också in i detta sammanhang. I en högkonjunktur med de goda möjligheter som då finns att överföra arbetskraft från en industrigren till en annan, att företaga nylokalisering av företag o.s.v. kan principen för den militära upphandlingen vara att köpa där varan är billigast. Frågan ställer sig annorlunda i en lågkonjunktur med risker för stor arbetslöshet inom vissa sektorer av näringslivet. Det kan knappast vara samhällsekonomiskt försvarbart att i ett sådant läge lägga beställningarna för försvaret utomlands. Denna frågeställning måste allvarligt prövas. I nuvarande läge synes det i stället vara befogat att statsmakterna också genom ökade beställningar för civil statlig och kommunal verksamhet söker stimulera textil- och konfektionsindustrin.

En stark tillbakagång av den svenska textil- och konfektionsindustrin kommer att medföra stora sysselsättningsproblem, valutaproblem och beredskapsproblem. Det finns prognoser som pekar på att ytterligare några tusen friställningar kommer att ske genom nedläggelser inom dessa branscher. Det är nödvändigt att se till att en sådan utveckling inte får försiggå okontrollerad. Utvecklingen mot en allt hårdare utlandskonkurrens och den alltmer påtagliga trenden av etablering utomlands är så pass allvarlig att hela frågan om denna industrigrens fortsatta utveckling måste göras till föremål för ingående analys. De utredningar som hittills verkställts exem-

pelvis inom arbetsmarknadsstyrelsen av »Arbetsgruppen för beklädnadsindustrierna» liksom den undersökning som för närvarande pågår inom handelsdepartementet torde inte ge underlag för de långsiktiga bedömningar som krävs. Däremot torde dessa undersökningar kunna ingå som underlag för en förnyad och större utredning i vilken såväl handelspolitiska som sysselsättningspolitiska och beredskapsfrågor ingående behandlas.

Med hänvisning till vad som anförts hemställer vi,

att riksdagens måtte besluta

a) att fortsatta lokaliseringspolitiska åtgärder i syfte att få till stånd en ökad differentiering av näringslivet i södra delen av Älvsborgs län vidtages,

b) att en utredning tillsättes med uppdrag att utreda textil- och konfektionsindustrins fortsatta utveckling samt att frågan ur såväl beredskapspolitiska, handelspolitiska, sysselsättningspolitiska som lokaliseringspolitiska synpunkter ingående analyseras och belyses.

Stockholm den 24 januari 1968

Rune Carlstein (s)

Gördis Hörnlund (s)
